

Adviescollege
toetsing regeldruk

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris Toeslagen en Douane
Mevrouw A. de Vries
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Onze referentie

Uw referentie

Datum 27 februari 2024
Betreft Wet termijnaanpassingen hersteloperatie toeslagen

Geachte mevrouw De Vries,

Op 16 januari 2024 is de *Wet aanpassing termijnen herstel toeslagen* aangeboden aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Deze wet verruimt beslistermijnen en bezwaartermijnen. Ook verruimt zij de mogelijkheden om in aanmerking te komen voor aanvullende compensatie met betrekking tot de hersteloperatie toeslagen. Over het wetsvoorstel vindt geen internetconsultatie plaats.

Context en inhoud van het voorstel

Het wetsvoorstel omvat de volgende maatregelen:

1. Verlengen van verschillende beslistermijnen. Dit betreft met name (a) de termijn voor het besluiten op een aanvraag voor aanvullende compensatie voor werkelijke schade (van 6 naar 12 maanden), en (b) de termijn voor het beslissen op bepaalde bezwaarschriften van de huidige termijnen uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) naar "realistische en uitvoerbare termijnen".
2. Verlengen van de termijn voor een belanghebbende om een bezwaar in te kunnen dienen van 6 naar 16 weken.

Verder verruimt het voorstel de mogelijkheden om in aanmerking te komen voor aanvullende compensatie voor de werkelijke schade. Dit gebeurt onder meer door ook aanvragen die in 2024 worden gedaan, in behandeling te nemen (i.c. de aanvraagdeadline gaat met terugwerkende kracht van 1 januari 2024 naar 1 januari 2025). Bovendien kan een grotere groep gedupeerden in aanmerking komen voor brede ondersteuning voor ouders in het buitenland, doordat de peildatum hiervoor met terugwerkende kracht wordt gewijzigd van 7 juli 2020 naar 31 december 2021.

Tot slot bevat dit wetsvoorstel enkele technische en redactionele wijzigingen.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Volgens de toelichting bij het voorstel worden de beslistermijnen op dit moment structureel niet gehaald. De gemiddelde doorlooptijd van dossiers is 17 maanden, terwijl de huidige beslistermijn 6 maanden is met de mogelijkheid tot verlenging met wederom 6 maanden. Het ministerie wil de beslis- en bezwaartermijnen verruimen, omdat beroeps- en bezwaarprocedures een onevenredige last voor de hersteloperatie betekenen. Het kabinet constateert dat uiteindelijk het collectief de nadelen ondervindt van goed te begrijpen individuele acties die op grote schaal voorkomen. Het kabinet acht het daarom noodzakelijk om de termijnen te verlengen, opdat de integriteit van de hersteloperatie en de gelijke toegang tot de herstelprocedure worden gewaarborgd. Dit wordt gezien als in lijn met het rechtvaardigheidsbeginsel en de belangen van een rechtvaardige en ordelijke hersteloperatie.

Het college merkt op dat de voorgestelde verlenging neerkomt op een tussentijdse wijziging van de spelregels en onderkent dat het ministerie diverse maatregelen heeft genomen om de aanleiding om in beroep te gaan te verkleinen. Deze wijziging codificeert de huidige situatie met (te) lange doorlooptijden en beperkt de mogelijkheden voor gedupeerde ouders om hiertegen verzet te bieden. Het college constateert dat nut en noodzaak van de voorgestelde maatregelen op zich zijn onderbouwd, maar tekent daarbij aan dat de verlengingen van de beslistermijnen mogelijk niet zullen bijdragen aan het vertrouwen in de hersteloperatie. In die zin zullen ze de ervaren regeldruk vergroten.

2. Minder belastende alternatieven

Het voorstel om de beslistermijnen te verlengen lijkt een ultimatum remedium te zijn. In beginsel liggen maatregelen meer voor de hand die ervoor zorgen dat de termijnen wél worden gehaald. Volgens de toelichting bij het voorstel zijn al diverse inspanningen geleverd om de hersteloperatie te versnellen en de wettelijke beslistermijnen te halen. Deze inspanningen omvatten onder meer de volgende maatregelen:

- Capaciteitsvergroting: Er is een toename geweest in de capaciteit van de Uitvoeringsorganisatie herstel toeslagen (UHT) van bijna 1.400 naar ruim 2.100 fte.
- Procesverbeteringen: Diverse acties zijn ondernomen om de integrale beoordeling te versnellen, zoals een aangepaste werkwijze voor de persoonlijke zaakbehandelaar, een verminderde hoeveelheid brieven aan ouders, en een betere betrokkenheid van ouders in het proces.
- Versnelde schaderoute: Voor aanvragen van aanvullende compensatie van werkelijke schade is een versnelde forfaitaire schaderoute ingezet. Ook zijn aanpassingen doorgevoerd in de structuur en werkwijze van de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade (CWS).
- Flexibele afhandeling bezwaarzaken: Er is ingezet op een flexibeler proces voor de afhandeling van bezwaarzaken, met inbegrip van mediation, responsieve bezwaarbehandeling, en verschillende methoden om bezwaren af te handelen.

Ondanks deze maatregelen blijken de wettelijke beslistermijnen in de praktijk nog steeds niet gehaald te worden. De doorlooptijden voor het afhandelen van aanvragen en bezwaren zijn nog steeds aanzienlijk. Verdere versnellingsmogelijkheden lijken beperkt door juridische en uitvoeringstechnische beperkingen. Het kabinet erkent de langdurige wachttijden en vindt dat er grenzen zijn aan wat momenteel haalbaar is binnen het bestaande proces.

Een ander alternatief is om de huidige forfaitaire aanpak (de zgn. Catshuisregeling) uit te breiden en/of aan te vullen. Volgens de regeling maken gedupeerde ouders die een schade van minimaal € 1.500,- hebben geleden, aanspraak op een forfaitair bedrag van € 30.000,-. Zij kunnen zelf bepalen of dit bedrag voor hen voldoende is. Een mogelijk minder belastend alternatief is om de drempel lager te leggen, zodat meer ouders hieronder vallen. Een ander alternatief is om de forfaitaire aanpak uit te breiden door bijvoorbeeld schade tot een bepaald maximum ambtshalve te compenseren zonder dat uitgebreid onderzoek plaatsvindt naar die schade. Ook dit versnelt de afhandeling.

2.1 Het college adviseert om te onderzoeken of meer aanvragen kunnen vallen onder de forfaitaire aanpak.

3. Werkbaarheid

Het verlengen van de beslistermijnen zal de ervaren regeldruk naar verwachting doen toenemen. Vroegtijdige betrokkenheid van partijen die geraakt worden door nieuwe regelgeving, kan dit tegengaan. De toelichting bij het voorstel maakt melding van diverse manieren waarop aandacht zal worden besteed aan de communicatie over de verlenging van de beslistermijnen. Het beeld is dat over het algemeen de voorgestelde verlenging van termijnen werkbaar lijkt, maar tijdige en gerichte communicatie hieronder noodzakelijk is.

3.1 Het college adviseert op tijd te starten met informatievoorziening over waarom aanpassingen nodig zijn en wat dat voor mensen kan betekenen. Ook het monitoren van gedragseffecten in de uitvoering hoort daarbij.

4. Gevolgen regeldruk

Het voorstel heeft naar verwachting gevolgen voor zowel de regeldrukkosten als de ervaren regeldruk. Het is te verwachten dat er additionele regeldrukkosten ontstaan, want de verlenging van de bezwaartermijn betekent dat burgers langer de tijd hebben om in bezwaar te gaan. De groep burgers die in bezwaar kan gaan, wordt bovendien groter door de uitbreiding van de groep mogelijk benadeelden met ex-partners. Daar staat tegenover dat de verlenging van de beslistermijnen zal leiden tot minder rechtszaken van benadeelden. Het instellen van een beroep (wegens niet tijdig beslissen) valt echter niet onder de definitie van regeldruk. Desalniettemin zou het toch goed zijn om een schatting te maken van de daling van het aantal beroepszaken, omdat deze beoogde daling één van de doelen van de voorstelde maatregelen is.

Verder is het voor de uitwerking van de maatregelen van belang hoe zij in de praktijk zullen worden ervaren door de gedupeerde ouders. Het is daarom raadzaam om inzicht te krijgen in de gevolgen van de maatregelen voor de door hen ervaren regeldruk.

4.1 Het college adviseert de regeldrukkosten in kaart te brengen conform de Rijksbrede methodiek en daarbij aandacht te besteden aan de mogelijk toename van ervaren regeldruk.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

Het voorstel indienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en gaat er vanuit dat in het definitieve voorstel wordt toegelicht op welke wijze u met onze adviespunten rekening hebt gehouden.

Hoogachtend,

Persoonsgegevens

M.A. van Hees
Voorzitter

Persoonsgegevens

R.W. van Zijp
Secretaris